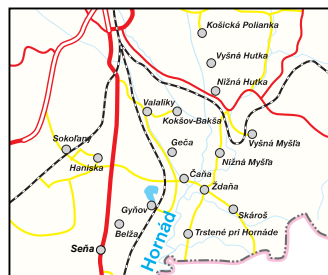

Tretí najlepší slovenský časopis v kategórii neziskových a rozpočtových organizácií súťaže Podnikové médium roka za roky 2012, 2017 a 2018. Vydáva Regionálne združenie obcí Hornád: Belža, Čaňa, Geča, Gyňov, Haniska, Kokšov-Bakša, Košická Polianka, Nižná Hutka, Nižná Myšľa, Seňa, Skároš, Sokoľany, Trstené pri Hornáde, Valalíky, Vyšná Hutka, Vyšná Myšľa, Ždaňa.

- Influencera z Nižnej Hutky sledujú desaťtisíce
- Učiteľka, čo sa dokázala dotknúť srdc
- Čistotu ovzdušia aj u nás treba zlepšovať
- Storočnica gyňovského kostola
- Nebo – peko – raj? Všetko u nás v regióne!

Štafetu od leta prevzala JESEŇ

Skupina No Name na pódiu amfiteátra v Čani. Toto vystúpenie bolo jedným z top momentov letných kultúrnych podujatí v regióne. Košická kapela má k svojmu (a nášmu) kraju dobrý vzťah, veď okrem jarných koncertov v Prahe a Košiciach nemali na tento rok naplánované nijaké iné vystúpenia – okrem Čane. A ako inak by to malo byť, keď bratia Timkovci sú rodákmi z Valalík! O koncert prejavili záujem dokonca aj fanúšikovia zo stredného Slovenska.

Foto Adam Binda

Slovo na úvod

Využijeme príležitosti?

Milé čitateľky, milí čitatelia, pred vyše dvoma rokmi nás potešila správa, že do nášho regiónu príde veľký investor Volvo. Zaujali nás veľkorysé plány, uvažovali sme, ako táto obrovská zmena ovplyvní náš život, ako pozdvihne región, dokonca Košice a celý východ. Život nás však naučil, že okrem pozitív sa vždy treba pripraviť aj na určité negatíva.

Ani najlepšie prognostici vám niekoľko rokov dopredu pred takouto zmenou nepovedia, na čo presne sa máme pripraviť. No faktom je, že hrubá stavba nám rýchlo vyrástla pred očami a výstavba napreduje.

Väčšina ľudí vníma príchod automobilky ako veľkú príležitosť. Viacerí, najmä vysokokvalifikovaní odborníci, majú už teraz zabezpečenú prácu v závode. Tešia sa aj obchodníci, pretože našich obcí sa výrazne dotýka a ešte dotkne stavebný ruch a stúpne dopyt po ubytovaní – popri Valalíkoch hlavne v Gečí, Haniske a Čani. To bude šanca pre vlastníkov súčasných aj budúcich nehnuteľností. V našej obci Valalíky už dnes rýchlo pribúdajú žiadosti o záväzné stanoviská k vydaniu stavebných povolení.

Vnímame aj negatíva – hlavne zhusťtenú dopravu a prašnosť. Treba podotknúť, že veľa z toho sa týka nie Volva, ale výstavby budúcej rýchlostnej cesty R2 Šaca – Košické Olšany. Tá je pritom nevyhnutná pre odklonenie tranzitnej dopravy, aby automobilka mohla začať reálne fungovať.

Človek sa dokáže prispôbiť a zvyknúť si prakticky na všetko. Volvo nás posunie medzi významné priemyselné centrá Slovenska a na to je potrebné sa pripraviť. No aj keď vnímame šance na to, aby sme využili svoje príležitosti a zvýšili svoju životnú úroveň, nikdy nezabudnime na to, že sme predovšetkým ľuďmi a na prvom mieste je v našej komunite spolupúťie s ostatnými ľuďmi.

Štefan Petřík, starosta obce Valalíky

Čo ukázala prvá sezóna pilotného slovenského projektu?

Vodná turistika inšpiruje

Dcéra s partiou využila v lete samoobslužnú požičovňu kajakov na splav Hornádu cez mobilnú aplikáciu kajak.app. Poriadne si však neprečítala inštrukcie.

Z kontajnera vo Veľkej Lodine sice vytiahli kajaky a veslá, ale už neotvorili jeho opačnú časť, kde boli vesty, prilby a nepremokavé vaky. Nedali pri pádlovaní pozor a dobre sa vykúpali, oni aj ich osobné veci. A k tomu – opäť bez poriadneho preštudovania trasy - vystúpili v Trebejove, mysliac si, že kajaky odovzdajú do tamojšej „búdky“. Kontajner je však až v Kysaku vzdialenom 3 km hore prúdom. Manžel ich autom s príviesnym vozíkom nakoniec doviezol aj s kajakmi na správne miesto. Volali aj správcovi systému **Lubošovi Grajčárovi** zo Splavujeme.sk, lebo jeho telefónne číslo je napísané na každom „appkárskom“ člane.

Čo on na to? Opýtala som sa ho pri hodnotení prvých štyroch mesiacoch pilotnej prevádzky. Zasmial sa:

„Táto partia bola skôr výnimkou ako pravidlom, no k situácii sa postavila zodpovedne.“

Službu kajak.app využili početní záujemcovia o zážitky na vode zo Slovenska, Česka, Maďarska, Poľska, Nemecka, Švédska, Belgicka, Dánska aj Veľkej Británie.. Super správou je, že nedošlo k žiadnemu poškodeniu či odcudzeniu vecí alebo zariadení. Bezkontaktný samoobslužný systém vodnej turistiky zabodoval. Boli i takí, čo sa o ňom dozvedeli z článku v letnom čísle Abovského hlásnika alebo si prečítali info na webe nášho regiónu www.regionhornad.sk.

Splaviť je možné takmer 50 km toku na našom území od Veľkej Lodiny, cez Kysak, Kostofany nad Hornádom po košickú Aničku a potom zo Ždane do Trsteného pri Hornáde a ďalej hlboko po toku rieky do Maďarska.

Luboš Grajčár hodnotí: „Reálna prevádzka priniesla výzvy aj nám. Po-

trebujeme predovšetkým vylepšiť nástupištia a výstupišťia z kajakov. Prepracovali alebo doplnili sme niektoré inštruktážne časti na webe. Napríklad sme pridali video ako zaevidovať údaje z občianskeho preukazu. Summa summarum: tento zážitkový spôsob spoznávania krajiny má naozaj veľkú budúcnosť. Sme radi, že náš slovenský cezhraničný projekt sa stáva inšpiratívnym aj pre ďalšie subjekty. Zároveň je nutné popri toku Hornádu viac rozvinúť turistickú infraštruktúru. Naša krajina na to má.“

Zo štatistiky k 16. septembru

- Registrovaných je 241 užívateľov služby kajak.app pre 300 osôb
- vek od 3 do 79 rokov
- Reportáže pripravili televízne štáby zo Slovenska, Maďarska, Anglicka a Portugalska

Katarína Čániová, foto org

Na typických červených kajakoch cez aplikáciu kajak.app sa možno pustiť dole Hornádom od Veľkej Lodiny, kde sa dobre nastupuje do vody, aj zároveň je tam možnosť dobre sa najesť a napiť v blízkom rovnomennom centre. To by sa žiadalo aj na ďalších miestach popri toku rieky

Ako sa vyfarbilo biele tričko?

Základná škola v Trstenom pri Hornáde, viac ako desaťročie patriaca medzi Zelené školy na Slovensku, urobila zaujímavý experiment. Metódou bieleho trička monitorovali čistotu ovzdušia a prašnosť v obci.

Žiaci s učiteľkou **Lenkou Kleščinskou** vytipovali päť miest, kde zavesili biele bavlnené trička. Pomáhal aj starosta **Matej Kočíš**. Nezabudli ani prostredníctvom obecného rozhlasu poprosiť obyvateľov, aby sa ich nedotýkali, lebo by narušili proces monitorovania a výsledky by boli nepoužiteľné.

Po šiestich týždňoch (mesiace jún a júl) ich pozbierali. Výsledok? Najšpinavšie t.j. sivé trička priniesli zo zastávky-objazdná autobusov na konci obce a z autobusovej zastávky pri obecnej úrade. Takmer úplne čisté tričko sa vrátilo zo zelenej záhrady v areáli ZŠ. Žiaci vyhodnotili, že doprava negatívne vplyva na ovzdušie a rozhodli sa v spolupráci s obcou vysadiť „zelené filtre“ na najviac znečistených miestach.

Monika Floriánová, foto ZŠ TpH

Výsledok experimentu žiakov ZŠ Trstené pri Hornáde

S komunikačným šéfom Volvo Cars Slovakia

Štart výroby v automobilke Volvo sa nezadržateľne blíži a o dva a pol roka by už mala bežať v plnom prúde. Dovtedy prebieha obrovské množstvo viditeľných aj „neviditeľných“ prípravných prác. Predstavujeme vám človeka, ktorý bude mať zodpovednosť za firemnú komunikáciu navonok aj dovnútra. Je ním Martin Seman.

▣ Stavba nám priam rastie pred očami. Tím, ktorý bude viesť závod a starať sa o potreby zamestnancov, sa rozširuje. Priblížte, čo je náplňou práve vašej pozície.

Ako manažér komunikácie a vzťahov s verejnosťou pre fabriku Volvo na Slovensku mám na starosti vnútornú a externú komunikáciu, krízovú komunikáciu, budovanie značky a spoločenskú zodpovednosť. Zabezpečujem efektívnu komunikáciu medzi vedením závodu a zamestnancami, pripravujem tlačové správy a organizujem tlačové konferencie, riadim komunikačnú stratégiu, komunikáciu v prípade kríz a koordinujem marketingové kampane. Okrem toho pracujem na iniciatívach zameraných na spoločenskú zodpovednosť firmy.

▣ Aké výhody z vášho doterajšieho profesionálneho pôsobenia si do Volva prinášate? Čo by ste radi videli v Košiciach a okolí, povedzte, o päť rokov?

Ako aktuálny poslanec mesta Košice a poslanec Košického samosprávneho kraja prinášam bohaté skúsenosti z verejnej správy. Počas 3,5 roka na pozícii prednostu okresného úradu v Košiciach som čelil náročným situáciám, vrátane koronakrízy a koordinácie stavania útočiska pre utečencov na hranici s Ukrajinou. Dostal som tak cenné lekcie v oblasti komunikácie v krízových situáciách a riadenia zmien. Okrem toho, desaťročná práca v spoločnosti AT&T na rôznych pozíciách mi umožnila rozvíjať silné profesionálne zručnosti a hlboké porozumenie firemnej kultúry a medzinárodného biznisu. V Košiciach a okolí by som o päť rokov rád videl prosperujúcu komunitu, kde Volvo bude významným hráčom v oblasti ekonomického rozvoja, inovácie a udržateľnosti, a zároveň bude poskytovať kvalitné pracovné príležitosti pre miestnych obyvateľov.

▣ Predpokladajme, že by sa ľudia z východu chceli vrátiť do domovského regiónu a nájsť si tu kvalifikovanú prácu. Mali by sa o niečo snažiť už teraz? Kedy začnú prebiehať výberové konania na hlavnú časť odborných pozícií? S čím by mali záujemcovia o prácu počítať?

Chceme závod ako zdroj prosperity a inovácií

Chceli by sme, aby sa u nás zamestnanci cítili dobre, a tak mohli dosahovať svoj plný potenciál

Odporúčame sledovať naše stránky a sociálne médiá, kde pravidelne zverejňujeme informácie o nadchádzajúcich výberových konaniach a požiadavkách na jednotlivé pozície. Výberové konania už prebiehajú a hromadný nábor pracovníkov vo výrobe sa začne koncom roka 2025.

▣ Medzi pracovníkmi v závode budú pravdepodobne aj ľudia z rôznych krajín. Znamená to, že aj Slováci v robotníckych pozíciách by mali ovládať, povedzte, aspoň základy angličtiny? Aká gramotnosť po stránke digitálnych technológií bude potrebná?

Pre pracovníkov vo výrobe predpokladáme, že budú ovládať slovenský jazyk, pretože všetka komunikácia a bezpečnostné pokyny budú v slovenčine. Znalosť angličtiny nie je na tieto pozície potrebná. Čo sa týka digitálnej gramotnosti, poskytujeme školenia a podporu, aby sme zabezpečili, že všetci zamestnanci budú mať potrebné zručnosti na úspešné vykonávanie svojich úloh.

▣ Vnímame, že stavba sa vykonáva tak, aby sa minimalizoval dosah na bežné ľudské aktivity. Predsa však, na čo ešte by sme sa mali v oblasti katastrov Valalík, Geče, Čane či Hanisky v najbližších mesiacoch pripraviť?

Chápeme obavy miestnych obyvateľov týkajúce sa zvýšenej dopravy

a iných rušivých vplyvov. Naším cieľom je naozaj minimalizovať dopad stavby na každodenný život komunity. Snažíme sa optimalizovať tieto aktivity počas pracovných hodín a minimalizovať ich počas špičiek. Pravidelne komunikujeme s miestnymi samosprávami a obyvateľmi, aby sme zabezpečili včasné informovanie o všetkých plánovaných aktivitách a obmedzeniach. Všetky podnety a spätná väzba sú pre nás dôležité, aby sme mohli efektívne riešiť prípadné problémy a znižovať nepriaznivé dopady na komunitu.

▣ Máte už misiu a víziu závodu, ciele, za ktorými ako tím pôjdete?

Našou misiou je vyrábať vysoko kvalitné elektromobily, ktoré nielen spĺňajú, ale aj prekračujú očakávania našich zákazníkov. Snažíme sa o inovácie, udržateľnosť a bezpečnosť vo všetkých aspektoch našej produkcie. Chceme byť lídrom v automobilovom priemysle na Slovensku, ktorý prispieva k lepšej budúcnosti pre našich zamestnancov, zákazníkov a komunitu.

Naša vízia je vytvorenie pracovného prostredia, ktoré podporuje rôznorodosť, inklúziu a neustály rozvoj. Chceme byť zamestnávateľom, ktorý je známy svojou podporou pre zamestnancov, aby dosiahli svoj plný potenciál. Naším cieľom je byť pre Košice a širší región východného Slovenska významným zdrojom ekonomického rozvoja a inovácií.

Zachytené z médií

- ▣ Ďalšie obslužné závody, vzdelávacia podpora či dopravná infraštruktúra, na ktoré čaká nielen Volvo Cars, ale aj celé mesto Košice a okolie. To všetko rezonuje v médiách a na internete o valalickom priemyselnom parku (Valalíky Industrial Park/VIP) ohľadom nadchádzajúcich projektov.
- ▣ Za posledné obdobie sa napríklad objavili informácie o projekte CTP II, v rámci ktorého vyrastú moderné haly určené pre skladovanie a ľahkú priemyselnú výrobu. Tento subjekt, ktorý by mal vyrábať dielce pre automobily, predpokladá vytvorenie ďalších približne 360 pracovných miest.
- ▣ Hovorí sa aj o konkrétnej spolupráci Volva so Strednou odbornou školou priemyselných technológií na Učňovskej ulici v Šaci či o programe duálneho vzdelávania pre absolventov odboru elektrotechnika Strednej priemyselnej školy elektrotechnickej na Komenského ulici v Košiciach.
- ▣ Kľúčovou bude dopravná obsluha priemyselného parku, ktorej plynulosť sa nezaobíde bez otvorenia rýchlostnej cesty R2 – Šaca – Košické Oľšany. Samotný závod by chcel svojich zamestnancov povzbudzovať k zdieľaniu motorových vozidiel. V jeho eminentnom záujme sú i bezpečné cyklotrasy vedúce priamo do areálu priemyselného parku.

Ako tím sa zameriavame na spoluprácu, vzájomný rešpekt a neustále zlepšovanie. Snažíme sa vytvárať kultúru, kde sú všetci zamestnanci motivovaní a angažovaní v dosahovaní spoločných cieľov. Veríme, že spoločnými silami môžeme dosiahnuť veľké veci a prispieť k rastu a prosperite nášho závodu aj celej komunity.

Pripravil Anton Oberhauser, foto Volvo Cars

Novinky zo Sene

► Prehľadnejšie s tabuľami

Samozrejmosť, ktorá nám niekedy chýba. V Seni už nie. Nové informačné tabule pomôžu obyvateľom a návštevníkom lepšie sa orientovať v obci. Budú umiestnené na strategických miestach ako sú hlavné križovatky, areály. Pri návrhu sa zohľadnil moderný dizajn, aby sa integrovali do prostredia obce a boli vizuálne atraktívne.

Krajšie a čistejšie. V Materskej škole v Seni bolo cez prázdniny rušno. Zmodernizovali umývačeň a toalety pre deti.

Viac miesta v materskej škole

Deti, ktoré dovŕšia päť rokov, majú mať podľa zákona 209/2019 Zb. zabezpečené miesto v materskej škole. A to prednostne, aj na úkor mladších detí, ktoré by rodičia tiež radi umiestnili do predprimárneho vzdelávania už od troch rokov. V Čani sa preto rozhodli prestavať bývalé komunitné centrum na rozšírené priestory MŠ.

Keďže neboli potrebné veľké stavebné úpravy, rekonštrukciu sa podarilo zrealizovať za sedem týždňov cez prázdniny. Druhého septembra tak mohli predškoláci nastúpiť do dvoch nových tried. Náklady na dielo dosiahli takmer 136 tisíc eur a zhotoviteľom bola spoločnosť EU-GROUP, v Čani už osvedčený partner z niektorých predošlých obecných projektov.

Inšpirácia pre ostatných

Do Belže kosačka

Stačí sa prejsť ponad naše obce v podhorí Slanských vrchov a podľa označení ľahko zbeďať, kadiaľ vedie tranzitný plynovod a ropovod Družba. Nadáciou SPP a spoločnosťou Eustream podporený projekt Belže sa tak stáva inšpiratívnym aj pre väčšinu našich dedín.

Ondrej Pravda, starosta Belže, vysvetľuje: „Aj my sa nachádzame v blízkosti kompresorových staníc a tranzitného plynovodu. Tohto roku sme sa opäť obrátili na spomínaných donorov so žiadosťou o finančný príspevok v rámci grantu zameraného na zvela-

denie dotknutých obcí, miest a regiónov Slovenska. Uspeli sme. Dostali sme 2 000 eur, obec ako spoluúčastník pridala 300 eur a kúpili sme trak-

torovú kosačku značky ALPINA AT484. Pred dňom obce sme si ňou výdatne pomohli a zároveň sme ju počas nášho výročného sviatku vystavili.“

Aj mladší brat má vlahu

Pýtate sa, aký mladší brat? No predsa tréningové ihrisko v čanianskom areáli športu. Hlavné ihrisko má umelé zavlažovanie už dva roky, tréningové ho už dostalo tiež. Aj počas letných horúčav si zachovalo sviežu zelenú farbu. Celkové náklady dosiahli necelých 16,5 tisíc eur. Futbalistom urobilo toto riešenie radosť.

Nové obecné múzeum v Trstenom pri Hornáde

Miesto nájdem rýchlejšie, než by mi napadlo. Na strategickú lokalitu – oproti obecnému úradu, pri centrálnej križovatke – leží nový ťahák Trsteného pri Hornáde.

Kedysi klasický dedinský dom prevretý na obecné „Múzeum u Gagarina“ víta na svojom priestranom dvore pozvaných hostí aj miestnych zvedavcov. Píše sa 28. august 2024. Pripravené sú lavice, VIP stan, pohostenie a hlavne pódium. Najskôr z neho zaspieva **Marián Čekovský** so skupinou, aby sa na scéne postupne vytriedali všetky telesá tunajšej živej a pestrej umeleckej komunity.

Duchovnou mamou projektu je Trstenčanka **Jolana Szabóová**. Tri či štyri desaťročia zbiera rôzne staré predmety dennej potreby, ozdoby, riad, nábytok, oblečenie... Teraz sa naskytla príležitosť naplniť nimi tento vzorový vidiecky dom, niečo na spôsob domáceho múzea **Paulíny Kocelkovej** z Geče. „Doma mám toho ešte veľa,“ doloží pani Jolana. Izby v múzeu sú už dnes plné „artefaktov“, od náboženských predmetov po pioniersku rovnošatu.

Dom patril Ruščákovcom, ktorých rodostrom od prelomu 20. storočia môžete preskúmať na jednom z obrazov. Posledným majiteľom bol **Ladislav Ruščák** (1947 – 2019), prezývaný Gagarin. Keď sa pýtam na pôvod prezývky, prezradí mi ho členka mandolíňového súboru. Vraj keď vyletel do vesmíru prvý človek Jurij Gagarin, mladý Lacko, ktorý trpel rečovou chybou, to veľmi prežíval a neustále opakoval jeho meno.

Starosta **Matej Kočíš** považuje otvorenie múzea za úspech aj preto, že obec získala miesto pre niektoré z kultúrnych podujatí. O to, že sen pani Szabóovej sa stal realitou, sa pričínili aj zamestnanci obecného úradu,

Náš dedinský vesmír

Katarína Marcinová, pracovníčka obecného úradu a spoluautorka projektu, pózuje v kroji v jednej z izieb

Prestrih pásky – zlava Marián Čekovský, Jolana Szabóová, Matej Kočíš

ktorí pripravili projekt Oživenie kultúrnych tradícií v obci Trstené pri Hornáde schváleného programom Spoločne pre región spoločnosti U. S. Steel Košice. Obec spolu so sponzormi prispela na realizáciu finančne a v neposled-

nom rade patrí podakovanie množstvu dobrovoľníkov, ktorí odpracovali pri zveladovaní domu a dvora okolo 1 000 hodín bez nároku na odmenu.

Ako sa bežní ľudia môžu do múzea dostať? Zavolajú na telefónne číslo

na vstupnej tabuli a prevezme si ich sprievodca, ktorý je práve k dispozícii.

Gagarin obletel svojho času našu planétu za necelé dve hodiny. Dnes môžu návštevníci vniknúť v Trstenom do tajomstiev akoby nášho dedinského vesmíru. Miestnym prajeme, nech im nové múzeum dlho slúži a hoci ich na ňom čaká ešte veľa práce, napríklad s vlhkosťou budovy, veríme, že sa tu zrodí mnoho ďalších zážitkov a spomienok.

Anton Oberhauser

Dôstojné centrum regiónu

Aj v Čani sme sa rozhodli ísť s dobou a znižujeme energetickej náročnosť verejných budov. Prostriedky na tieto projekty je možné získať z fondov Európskej únie. Tak je to aj s projektom Zvýšenie energetickej efektivity Obecného úradu Čaňa.

Od jeho podania uplynulo už vyše jeden a pol roka. Kľúčový bol 24. november 2023, deväť mesiacov po podaní projektu, keď po ukončení kontrolných procesov obec podpísala zmluvu s Environmentálnym fondom zmluvu o poskytnutí nenávratnej dotácie 400 tisíc eur.

Obec participuje na realizácii spoluúčastou 5 % z tejto sumy. Napokon sa však naše pridružené náklady vyšplhali takmer na 135 tisíc eur – kvôli prácam, ktoré bolo nutné realizovať popri

činnostiach zahrnutých v projektovej dokumentácii.

Verejné obstarávanie vyhrala spoločnosť EU-GROUP. Samotné práce trvali štyri mesiace, skončili sa na začiatku júla 2024. Tu je ich sumár: Doteplenie fasády, zateplenie sokla a striech, výmena okien za plastové trojsklá, výmena exteriérových dverí, osadenie exteriérových podomietkových žalúzií na západnú fasádu, výmena zdroja tepla na vykurovanie a umiestnenie núteného vetrania s rekuperáciou do priestoru spoločenskej sály.

Verím, že zrealizovanie projektu prinesie obci úsporu nákladov na pokrytie energetickej vstupov a zlepši pracovné prostredie zamestnancom a návštevníkom.

Michal Rečka/red

Radosť, pohyb a nové priateľstvá

Deti v Seni žili cez prázdniny celosvetovo obľúbenou loptovou hrou. Letný futbalový kemp TJ Maratón Seňa však nebol len o futbale, ale miestom, kde si rozvíjali svoje zručnosti a upevňovali priateľstvá.

Pestrý program kempu si okolo 50 detí užívalo naplno. Pod vedením tré-

nerov **Michala Tótha**, **Jozefa Špáka** a **Evy Kováčovej** sa učili tímovej práci a komunikácii, ktoré sú jedným z kľúčových aspektov futbalu. Spoločne zdieľali úspechy i neúspechy v súťažiach. Do Seny zavítala aj vzácna návšteva – hráčky 1. ligy MFK Ružomberok. Deti boli ohúrené, pripravili si pre nich množstvo otázok. A jasné, že si s nimi zahráli. Rovnako sa im páčilo stretnutie s hasičmi, ktorí ich pozvali na aute a dovolili im vyskúšať si prilbu i uniformu. S animátorkami **Veronikou Švábovou** a **Ninou Škovranovou** vyrábali náramky priateľstva, hrali všakovaké vodné a spoločenské hry. Vytvorili si aj spomienkové tričká, ktoré ozdobili podpismi táborových kamarátov. Dva turnusy kempu podporila Nadácia SPP, miestny klub TJ Maratón a obec Seňa.

Zábava a šport patria k sebe

oči Seňa/ mf

S profesionálnymi futbalistkami MFK Ružomberok

Novinka na Slovensku zavítala do Hanisky

Tréningy so Španielom

Jedinečný futbalový kemp pre deti a mládež, ktorý vedú španielski profesionálni tréneri, zavítal aj do Hanisky. Na Slovensku sa konal už len v Šamoríne a Bardejove.

Tento celosvetový program ProFutbol analytics España, ktorý vytvorili pre analýzu a zlepšenie futbalových zručností mladých hráčov od 6 do 17 rokov, začalo 13 detí z Hanisky a Košíc. Päť dní v júli sa im trpezlivo venoval a odovzdával svoje medzinárodné skúsenosti **Sergio Chaparro**. Trénovali spracovanie

a vedenie lopty, rôznorodé príhrávky či obchádzanie hráča. Tréningy spetrovali pozičné hry, rondo a kombinačné cvičenia, nechýbal nácvik strelby a zakončenia. Výučba prebiehala v anglickom jazyku, a tak sa mladí hráči zdokonaľovali aj v tomto smere. Ak sa pýtate, v čom sa líši naša slovenská príprava od tej španielskej, je to hlavne v tom, že sa viac pracuje s loptou a kladie sa dôraz na techniku hry, v ktorej je kľúčová pozícia krajného záložníka.

Monika Floriánová/fkh

Ako sa žilo pred dvetisíc rokmi na území vtedajšej Rímskej ríše a ako sa vci mali v našich končinách? Úlohu poodhaliť verejnosti historické súvislosti si dali za cieľ organizátori podujatia Starovek v Nižnej Myšli, ktoré si už našlo pevné miesto v kalendári. Tento rok 20. júla.

„Témou bol život rímskych legionárov i civilného obyvateľstva. Išlo predovšetkým o ukážky bojov, formácií a scén vojenského života a remesiel v staroveku. Nezabudli sme však ani na pôvodné domáce kmene, ktoré už v tomto období žili na našom území,“ približuje **Štefan Oľšav** z občianskeho združenia Collegium Myssle.

Hlavné pódium bolo tento rok umiestnené do priehlbiny pred replikou opevnenej osady. „Návštevníci mali pri takomto amfiteátravom sedení lepšiu obraz aj zvuk,“ dodáva čitateľom Abovského hlásnika už dobre známy aktivista **Patrik Štejn**. V programe sa predstavili dobové skupiny z Česka, Rumunska a Slovenska. Okrem Rima-

Nižná Myšľa v rímskom štýle

nov priblížili aj život Keltov, Germánov či obdobie doby bronzovej.

Pamätalo sa aj na interaktívne zapojenie návštevníkov. „Pripravili sme pre nich ukážky razenia mincí, písanie na hlinených tabuľky, možnosť vyskúšať si výzbroj rímskeho legionára či keltského bojovníka. Úspech malo mletie obilnín na pravekom žarnove, modelovanie z keramickej hliny, ochutnávka

piva z doby bronzovej i starovekých jedál, strelba z luku, počúvanie gréckych báji, pradenie vlny či ukážky archeologických a remeselných aktivít,“ vymenúva Štefan.

V neposlednom rade zahralo do karát počasie, na rozdiel od prudej vlnajšej búrky bol tento deň celý pokojný, slnečný. Parkovanie si zobrali na starosť starosta **Miroslav Sisák** a dobro-

voľníci civilnej ochrany. „Prišlo vyše 300 áut. Bezplatné autobusy chodili z košickej stanice a zastávky Važecká k múzeu podľa vyznačeného cestovného poriadku. Hromadnou dopravou pricestovalo asi len 200 ľudí, preto dúfame, že v budúcných ročníkoch si ju vyberie viac návštevníkov,“ uzatvára Patrik.

Anton Oberhauser, foto Collegium Myssle

Viete, čo je poňva?

Fazuľa – stále obľúbená a veľmi zdravá!

Kým nastalo v auguste horúce sucho, úroda v prvej polovici tohto leta bola dobrá. Aj preto sa členky folklórnej skupiny Klubovčanka z Čane postavili pred objektív Abovského hlásníka s ukážkou, ako sa kedysi – a v niektorých domácnostiach až doteraz – nakladalo s urodinou fazuľou.

Naše gazdinky najradšej sadili fazuľu sedemtyždňovú, čo približne zodpovedalo času od zasadenia po zber. Sadila sa koncom apríla, najneskôr začiatkom mája. Po dozretí rýchlo vyschla. Takú ju oberali alebo vyťahali celé rastliny. Doma odtrhávali struky, ktoré sa nechali dosušiť na poňve (plachta ušitá z konopného plátna v tvare štvorca alebo obdĺžnika so stranou 5-6 metrov).

Suchú fazuľu na poňve potom gazdiné plesťali na pranie búchali, aby ľahko popraskala. Struky sa ďalej čistili rečicou (pomôcka, ktorú tvoril okrúhly, asi 30 cm široký drevený rám so vsadeným hustým roštom, sitom). Menšie nečistoty pomohol odstrániť vietor, keď sa fazuľa presýpala z rečice do inej nádoby a späť. Fazuľu bolo potrebné skladovať na suchom mieste, aby ju nenapadli škodcovia.

Múdrosť našich predkov si v našom regióne vážime a udržiavame ju živú. Fazuľa stále patrí medzi dôležité plodiny a podobne ako iné strukoviny by sme ju mali jesť často, vzhľadom na vysoký obsah vlákniny a stopových prvkov.

Každá vie, čo má robiť... Vľavo presýpa pani Jolana Bittová

Urodila sa aj kvalitná cibuľa

„A za našu stodolečku fizola,
take struki jako ruki dokola,
prišol mili včera večer opili,
vytrhal mi šicke struki z fizoli...“

(pieseň z repertoáru speváckej skupiny Klubovčaniek)

Ako sa robí poňva

Všetko okolo fazule a výroby plátna bolo ženskou záležitosťou. Pri výrobe poňvy sa najprv muselo zasiať konope, potom sa veľké rastliny močili v stojatej vode močidla. Po vybratí a usušení ich špeciálnym hrebeňom zbavili pazderia. Ostali vlákna, ktoré ženy priadli na vretená, potom na fajfy a postupne na krosná, kde vzniklo plátno. Výroba plátna trvala aj 2-3 sezóny. Na poňve sa sušilo aj vymlátené obilie. To sa v Čani umývalo pri Hornáde a následne sa z neho v mlyne namlela múka.

Stranu pripravili Anton Oberhauser a Monika Floriánová

Pozývame...

Čo sa deje

Milí čitatelia, dostali sme podnet: Mohli by ste prinášať v Abovskom hlásníku širšie pozvánky na akcie, ktoré sa ešte len budú konať? Určite to je možné. Napokon, na našom webe www.regionhornad.sk takéto informácie uverejňujeme už dlhé roky. Takže niekoľko aviz:

- **Obci Nižná Hutka** bola schválená dotácia na dlho plánovanú rekonštrukciu kultúrneho domu vo výške 712 465,63 eur. „Kulturák“ opraví aj v Gyňove, Vyšnej Myšli a tiež v Skároši, pričom oprava tamojšieho domu smútku by mala byť hotová čoskoro.
- V Seni po dlhých rokoch prichádza na rad dobudovanie vetvy kanalizácie. Finančný príspevok od Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR predstavuje vyše 8,36 miliónov eur.

Čoraz obľúbenejším a osvedčenejším podujatím, ktorým sa končí sezóna kultúrnych akcií pod holým nebom, sú Abovské folklórne slávnosti na amfiteátri v Skároši. Žiaľ, v tomto roku sa konať nemohli, pretože v polovici septembra zasiahla Slovensko vlna prudkých daž-

Kalendár podujatí na 4. štvrtrok:

- 19. 10. Ples k 50. výročiu ZŠ - Seňa
- 19. 10. Beh Myšľou a Gadžibál, 12. ročník - Nižná Myšľa
- 19. 10. Hubertova jazda - Vyšná Myšľa
- 26. 10. Košickopolianska desiatka, 5. ročník - Košická Polianka
- 9.-10. 11. Oblastná výstava zvierat - Geča
- 9. 11. Obecná zabíjačka - Trstené pri Hornáde
- 16. 11. Uvedenie do života novej MSS Raboľ - Vyšná Myšľa
- 17. 11. Nežné otvorenie sezóny otužilcov - Ranč Silva, Čaña
- 7. 12. Vianočné trhy - Vyšná Myšľa
- 15. 12. Vianočný koncert ZUŠ - Valaliky
- 18. 12. Vianočné trhy - Trstené pri Hornáde

Ako nám škrtlo cez rozpočet počasie

dov. Nie síce také prudké povodne ako na Záhorí či na Kysuciach, ale skárošské podujatie muselo byť zrušené. „Hlavne z dôvodu bezpečnosti návštevníkov,“ pomenáva starosta **Lubomír Vranka**.

Dážď prekázal aj premiéru gečianskej prezentácie koní z hortobádskej pusty

v Maďarsku, prvej svojho druhu v našom regióne. Ako však pre Abovský hlásnik povedal starosta Geče **Patrik Rusnák**, je už určený nový termín. „Akcia sa presúva na 21. a 22. júna 2025, keď by sme chceli usporiadať aj premiérový ročník *kulinárskeho festivalu Gečianske pachoty*.“

Dva míľniky kláštora Milosrdných sestier Sv. Kríža - 1. časť

Kráčame po stopách sv. Františka

Nenápadná budova v Haniske je obklopená tichom. Zvoním a čakám. Otvára mi usmiata sestra **Benjamína**, predstavená kláštora Milosrdných sestier Svätého kríža. Tento rok si pripomínajú dva významné míľniky – 146. výročie príchodu prvých sestier do Hanisky a 31. výročie znovuoživenia ich činnosti.

V kláštore, ktorý je dnes zriadený ako dom pokojnej staroby pre rehoľné sestry a pre kňazov na dôchodku, žije 14 sestier. Na úplnom začiatku boli tri – sr. **Eleonóra Weber**, sr. **Albertína Kreidt** a jedna kandidátka. Vedenie Moravskej provincie o ne v r. 1878 požiadala grófica **Jacqueline Zichy**, známa svojou šľachetnosťou i tým, že ako mladá nečakane oslepla. Chcela, aby v Haniske viedli dievčenskú ľudovú školu a detskú opatrovňu. Všetci ich srdečne vítali, rok 1878 je zachytený aj v miestnej kronike.

Ich činnosť a prítomnosť sa ukázala ako veľmi potrebná. Čoskoro k škole, nad ktorej bránou visel nápis „Vychovávajúce mládež v láske k Bohu a vlasti!“ pribudol chudobinec, nemocnica

Rok 1929 - 1. trieda so sestrami Sv. kríža

a malý penziónat. V novembri 1885, pri druhej návšteve generálnej predstavenej a spoluzakladateľky kongregácie Milosrdných sestier Sv. kríža **Matky Márie Terézie Schererovej** v Haniske, grófica Zichy darovala kongregácii dom, v ktorom boli sestry ubytované a dovolili im ľubovoľne rozširovať svoj okruh

účinkovania. V mene hesla zakladateľa pátra **Theodosiusa Florentiniho**: „Požiadavka času je pre nás vôľa Božia“.

Do r. 1909 sa rozšírila opatrovňa a vznikli nové učebne. Vyučovanie chlapcov sa vtedy realizovalo zvlášť. V cirkevnej ZŠ boli dve chlapčenské triedy a tri dievčenské. Cez 264 žia-

kov a 96 malých detí bolo zverených do opatery sestier Sv. kríža. Mladé dievčatá boli ich službou inšpirované a mnohé vstupovali do rehole. Sestry v Haniske pôsobili do 30. augusta 1950, keď museli Hanisku opustiť.

(pokračovanie nabadúce)

Monika Floriánová, foto archív

Uctenie svätice na Koscelku

Vyobrazenia **sv. Márie Magdalény** sú bezpočetné a všetky sú krásne. Také je aj zobrazenie tejto svätice, poprednej učeníčky Ježiša a apoštolky apoštolov, ktoré malo premiéru na sv. omši v lese na Koscelku medzi Vyšnou a Nižnou Myšlou počas jej výročného júlového sviatku. Ide o kópiu nádhornej ikony Vzkrieseného Krista zjavujúceho sa Márii Magdaléne z Baziliky San Giovanni Battista dei Fiorentini v Ríme od neznámeho autora (na obr.). Zhotovil ju košický výtvarník **Ladislav Kurilla** a počas spomínaného obradu si uctilo jej odkaz bezpodmienečnej lásky vyše 200 prítomných. V súčasnosti si možno obraz pozrieť a rozjímať pri ňom v kostole sv. Mikuláša v Nižnej Myšli. Nájdete ho pod zvonnicou. **kčj/nm**

Križ pod Skalkou

Pôsobivý križ pod Skalkou neďaleko riečky Olšavy v katastri Nižnej Myšle je novinkou a zaujme svojím netradičným prevedením. Rovnako však aj inšpiratívnu môže byť spolupráca viacerých obyvateľov obce na tomto diele. Podobný križ videla **Elena Peterčáková** počas návštevy Nemecka. Odfotila ho a podľa predlohy ho umne zhotovil jej manžel **Ludovít**. Drevo z hrady starého domu poskytol **Marián Karvanský**. Križ pomohol osadiť **Miroslav Doro** a umiestnený je na pozemku miestneho urbariátu. Nájdete ho v kaňone za meandrami Olšavy pri troch balvanoch porastených machom. Dá sa na ne sadnúť a dielko poobdivovať či len tak sa vnútorne stíšiť. **Kčj/hp**

Krása zbožnosti

Ad maiorem Dei gloriam – k väčšej sláve Božej. Tak znie názov výstavy Východoslovenského múzea v Košiciach, pri ktorej otvorení vystúpili **ŽSS Paradne nevesti** a **FSK Kadlubek** z Valalík. Návštevníkom predviedli slávnostný procesiový

sprievod, aký býval pri odpustovej slávnosti sviatku Nanebovzatia Panny Márie. So zástavami, krížom a pútnickými piesňami. Výstavu s náboženskou tematikou, ktorá prezentuje exponáty od čias Tridentského koncilu po Druhý vatikánsky koncil a poukazuje na meniaci sa vkus umelcov v oblasti architektúry, umenia, liturgie a obradov, si môžete pozrieť do 16. novembra v historickej budove VSM. **mfl**

Výročie posviacky kostola v Gyňove

Pamätá už 100 rokov

Cesta lemovaná bielymi stužkami ma neomylnne privádza ku gyňovskému kostolu Najsvätejšieho Srdca Ježišovho. Som zvedavá, veď tu stojí už od roku 1924! Hútam, koľko udalostí, krstov, svadieb i pohrebov zažil a isto vypočul státisíce modlitieb.

S veriacimi, ktorých sa tu v sobotu 17. augusta zišlo vyše 200, vstupujem dovnútra. Víta ma vkusne vyzdobený interiérom a krásne drevorezby na čerstvo vymaľovaných stenách. Vidno, že miestni sa o Boží dom dobre starajú a neustále ho zveľadujú. Pre tých, čo sa dnu nedostali, je vonku pripravené sedenie s prenosom cez obrazovky.

Štefánia Šoltéssová, členka organizačného tímu, sa na slávnosť veľmi teší: „Plány a príprava boli intenzívne, polročné. V niektorých hlavách už dva roky dozadu. Do príprav sa zapojili všetci – kurátori, kostolníčky, ruženciari, dôchodkyne, deti, speváčky ...“

Začína sa slávnostná sv. omša, znejú piesne zboru sv. Cecílie z Dómu sv. Alžbety v Košiciach. Celebruje ju košický arcibiskup-metropolita **Mons. Bernard Bober** spolu s 12 kňazmi. Medzi nimi sú aj traja rodáci **Stanislav Štefan, Rastislav Suchý a Branislav Varga**, ktorí v Gyňove slávilí svoje primície. Otec Rastislav dnes pôsobí vo farnosti Nemecká na Horehroní: „Do seminára som vstúpil v 1989 pred revolúciou. Moje povolanie za kňaza sa udialo tu. Bolo to inšpiráciou kňazov, ktorých som stretol na svojej ceste životom. **Ladislav Turčáni, Jozef Dugas**, ktorý vo mne zanechal najväčšiu stopu, **Miro Kamas...** to sú osobnosti, pri ktorých som tu vyrastal.“

Chrám prešiel opravami v rokoch 1968, 1986 – 1987 a 2016

Veriaci dostávajú k storočnici výnimočný dar z Vatikánu - požehnanie od pápeža **Františka**. Vyprosuje im v ňom osobitné vyliatie Božích milostí, aby v nich táto výnimočná udalosť

zvýšila odhodlanie budovať duchovný chrám zo živých kameňov, postavený „na základoch apoštolov a prorokov, ktorých základným kameňom je sám Kristus Ježiš“. Blahoprajný list poslal

Pápežské požehnanie v taliančine

aj prezident SR **Peter Pellegrini**, ktorý v r. 2018 (ešte ako premiér) prispel sumou 15 tisíc eur na zvony. Miestny farár **Marcel Puškaš** a starostka **Denisa Vargová** ho na slávnosť pozvali, ale nemohol prísť. V príhovoroch zaznievajú slová vďaky Bohu, dobrodincom, ktorí finančne i svojou prácou chrám zveľadili, obci Gyňov, ktorá prispela sumou 3 000 eur a Košickému samosprávnemu kraju, ktorý 10-tisíc eurami podporil projekt rekonštrukcie kostola.

Po sv. omši je pred kostolom veselá a čulá vrava. Pri kúsku torty sa vitajú priatelia, známi z okolia. Do rozhovorov sa zamotám aj ja. **Pavol Tóth** z Belže mi vraví: „Chodíme tu do kostolíka na gréckokatolícku liturgiu v prvú nedeľu v mesiaci. Rímsko-gréckokatolíci spolu vychádzame výborne a navzájom si pomáhame.“ Vrúcný vzťah k miestnym farníkom vyjadril aj bývalý kaplán **Jozef Bujňák**, ktorý tu pôsobil v r. 2015 - 2019. „Gyňov je blízky môjmu srdcu, pretože je z troch dedín farnosti Čaňa najmenší. Rád spomínam na čas, keď sa v roku 2016 prerábala kostol a slúžili sme sv. omše v kultúrnom dome, bolo to trochu zvláštne. S ľuďmi tu bola dobrá komunikácia. Sú zbožní, chodili na omše, spovede, rozhovory. Dobré sa mi tu slúžilo, tak rodinne, ako by som bol doma medzi svojimi.“

Súhlasím, rodinnú atmosféru som na slávnosti cítila aj ja. Prajem Gyňovčanom a farnosti, aby naďalej rástli vo viere a v spoločnosti.

Monika Floriánová,

foto **Ladislav Bagoni**, autorka

Na slávnosť prišli aj kňazi, ktorí v Gyňove pôsobili

Nominácia piata – Eva Výrostková, aktívna seniorka

Milujem ľudí, učenie a knihy

„Také slniečko. Prijemné, hrejivé. Nevedela kričať.“ To sú slová mladej mamičky Márie, ktorá si s trojročným synčekom Filipom prišla vybrať nové tituly z valalickej obecnej knižnice. Hovorí o svojej niekdajšej pani učiteľke Eve Výrostkovej.

V tomto príjemnom prostredí, uprostred 10 tisíc zväzkov, sa práve s pani Evou zhovárať. Bielovláska, okuliare s kontrastným tmavým rámom, za nimi iskrivé oči čulej sedemdesiatničky. Čerstvá laureátka ceny obce je stále plná energie, s knihovníčkou a kultúrnou referentkou Martinou Matiovou ju spája záujem o detskú literatúru, medzičasom aj úzke priateľstvo. Začiatky sa mu datujú približne do obdobia pred 18 rokmi, keď Eva odišla do dôchodku a Martina začala pracovať pre obec Valaliky.

► Etapy života

Evin pracovný život, do ktorého stále vkladá kusisko srdca, sa dá jasne rozdeliť na tri etapy. Prvá sa začala roku 1970, keď ako absolventka dvojiročného knihovníckeho nadstavbového štúdia spojila svoj život s Knižnicou pre mládež mesta Košice. Organizovala mnoho stretnutí, podujatí pre žiakov materských i základných škôl, hovorila nielen o spisovateľoch a ich dielach, ale aj o tom, ako sa knihy vyrábajú. O dreve, lesoch...

A prišiel rok 1992, spoločenské uvoľnenie. Ako žena sobášená v kos-

Eva Výrostková a trojročný Filip, ktorému matka, Evina bývalá žiačka, úspešne vstúpuje lásku ku knihám

tole mohla konečne začať reálne uvažovať o splnení dávneho sna – že sa stane učiteľkou. Šancu jej dal riaditeľ valalickej základky **Anton Kuzma**.

A že to bola stávka na istotu! Eva tri roky za sebou úspešne odučila prvákov. Bola pre detičky ozajstnou druhou mamou.

Ste udivení? Ani to nie je všetko, čo sa v pani Eve skrýva. Vydalo by to na román. Už od mladosti sa venovala spoločenským tancom a svoje tanečné zručnosti odovzdávala ďalej. So žiakmi 6. ročníka nacvičila čaču, s ktorou si vytancovali druhé miesto na celoslovenskej súťaži v Nových Zámkoch. Blízko má i k herectvu. Kedysi si spolu so svojím švagrom, hercom **Františkom Výrostkom**, ako členovia ochotníckeho divadelného súboru na

národnej prehliadke v Šuranoch odniesli cenu za herecké výkony v klasickej hre Kocúrko.

► Rozhovory s deťmi

Ale späť do nedávnej minulosti. Po 14 rokoch za katedrou prišiel pre Evu Výrostkovú v roku 2006 čas na dôchodok. Už asi uznáte, že u nej o nejakom ničnerobení nemôže byť reč. Po „osudovom“ stretnutí s Martinou Matiovou neprešiel rok, čo by sa ako aktívna členka klubu seniorov nezapojila do aktivít miestnej knižnice. Bola pri prvom stretnutí detí s ľudovou rozprávkou v roku 2008, počas mesiaca knihy spolu s ďalšími seniormi predčítavajú novým a novým deťom starostlivo vybrané rozprávky na niekoľkých stanovištiach.

„Škôlkari väčšinou len počúvajú, ale s takými tretiakmi sa už hlavne rozprávame,“ hovorí Eva, sama veľmi

radorečná. Mimoriadne sa tešili, keď im žiaci miestnej základnej umeleckej školy raz pripravili k čítaniu divadelné kulisy. Jej ďalší talent sa prejavil, keď svojej neveste, špeciálnej pedagogičke, pripravila scenáre hier a príbehov pre deti so špeciálnymi potrebami.

S pani Výrostkovou sa vám sedí a debatuje tak krásne, že čas letí ako víchor. Ešte sa stihnem dozvedieť, že medziľahle s vami komunikovať nebude. „Správy na internete si viem nájsť a dokážem sa s ľuďmi spojiť aj cez videohovor,“ pripája. No je dámu „zo starej školy“ v tom najlepšom zmysle slova. A stále veľa číta. Čo konkrétne? „O ručných prácach a o histórii. Ale nie romány. Skôr literatúru faktu.“ A samozrejme aj Abovský hlásnik, ktorého každé vydanie posielala priateľom do Brna. Ďakujeme!

Anton Oberhauser

Fejtón

Ščamba

Kamarátka Anička z Valalík sa ma na jednom stretnutí pýta: „Nemáš ihlu? Mám v nohe ščambu.“ Hlavou mi prebleskne, že asi išla pešo na koncert tunajšej známej hudobnej skupiny, ale inak som jej otázke nevenovala pozornosť. „Ščambu mám v nohe. Potrebujem si ju vybrať dačím ostrým, aj špendlík by bol dobrý,“ naliehavo zopakuje.

„??? Čo má spoločne tvoja noha s tou kapelou?“ pre zmenu sa pýtam zas ja. „Ta ty neznaš čo je ščamba? Trieska!“ A tresla ma po nohe... Pochopila som. Ja, rodáčka z Oravy, ktorá tvorí Abovský hlásnik pre naše obce už devätnásť rokov!

Katarína Čániová

Letný divadelný tábor je stále netradičnou záležitosťou. Jeho 2. ročník sa udial v Belži v spolupráci s OZ Nahome a starostom Ondrejom Pravdom. Deti pod vedením režisérky Moniky Neksovej vytvorili počas týždňa divadelné predstavenie Alicia v krajine zázrakov. Naučili pracovať s textom, zoznámili sa s javiskovým pohybom, rečou a vôbec s tvorivou prácou prírodnou pre javisko.

kěj/bel

Na dni obce mali znova plno

V znamení jubileí sa oslavoval tohtoročný Deň obce Čaňa. Prvá písomná zmienka má letopočet 1164, teda pred 860 rokmi. Navyše sa 29. au-

gusta začala séria 80. výročí udalostí, ktoré viedli ku koncu II. svetovej vojny – počnúc Slovenským národným povstaním.

Detský program v priestoroch bývalého autokempingu pri čanianských jazerách prebiehal 29. augusta už od deviatej ráno. Tradičné kladenie venčov k výročiu SNP sa na cintoríne začalo o štvrtjej popoludní. A čoskoro sa už v centre obce a v hladisku amfiteátra zbierali davy, aby o piatej staros-

ta **Michal Rečka** a poslanec parlamentu **František Petro** slávnostne otvorili program. Ako prvá sa v ňom predstavila kapela **Gladátor**, pokračovali tanečníci z **Phantoms Crew** a o perfektnú bodku sa postarali **No Name**. Opäť nechýbala tombola s atraktívnymi cenami a na záver neodmysliteľná vatra. Organizátori z kultúrnej komisie, za podpory starostu a miestnych poslancov, si pripísali na konto ďalšie vydatené podujatie.

Tanečníci z Phantoms Crew

V španielskom duchu

Rozlúčka vo veľkom štýle

Zriadenie rozvojového tímu v Sokoloch (o ktorom sme písali viac v minulom čísle) mohli miestni obyvatelia pocítiť v spolupráci s poslancami obecného zastupiteľstva a ostatnými zložkami obce aj v rovine oddychu a zábavy. Na prvú septembrovú sobotu spoločne pripravili Rozlúčku s letom – pestrý celodenný program, kde si každý mohol nájsť niečo pre seba.

Odštartoval to volejbalový turnaj šiestich tímov za účasti susedov z Hanišky. Práve tím z vedľajšej obce, **VK Švární Junáci**, si odniesol triumf.

Moderátori **Džuky Papaya** a **Blažo** si po štarte kultúrneho programu prevzali slovnú štafetu od starostu **Luboša Jankeho**. Celým programom sprevádzali so šarmom a humorom, pričom upozorňovali na sprievodné aktivity hlavne pre deti – maľovanie na textil, ródeo býka či horolezeckú stenu. Na pódiu sa striedali folklórne skupiny z regiónu a Hanička z Košíc, tiež žiaci ZUŠ Valalíky. Humenský

seniori sa postarali o ďalšiu dávku dobrej nálady.

K dispozícii bola popri nápojoch aj ochutnávka španielskej paelly, čo bolo neklamným znamením nasledujúcich chvíľ. Nasledoval totiž španielsky večer. Ozývali sa latinskoamerické aj pravé flamenco rytmy, divákov strhol gitarista a spevák žijúci v Trnave, **Paco de Eva** a vystúpenie profesionálnych tanečníkov. Krásny večer zakončila diskotéka s miestnym **DJ-om Gabim**.

Hlavnou cenou v tombole pre občanov Sokolian bol wellness pobyt pre dve osoby v Nízkyh Tatrách. Organizátori si dali záležať, aby sa prišli zabávať ľudia všetkých vekových kategórií. „Sme vďační, že sme sa stretli v takom hojnom počte. Opäť sme cítili, že ľudia chcú zažívať obecné podujatia. Chcel by som sa poďakovať aj **Želke Bérešovej** a mamičkám a deťom z **Jakabovej ulice**, ktorí pripravili výzdobu pri vstupe do obce,“ ďakuje starosta.

Postavičky zo slamy ozdobili Sokolany na rozlúčku s letom

Jubilejný jarmok

Skupina **Ščamba** bola hlavným hudobným hosťom jubilejného 25. Ždanianskeho jarmoku. V poslednú prázdninovú sobotu prilákalo podujatie davy ľudí, ktorí sa radi prišli pozabávať i porozprávať. Prítomní mohli ochutnať guláš uvarý podľa osvedčeného

25-ročného receptu. Opäť nechýbala pre Ždaňu typická drobnochovateľská výstava. O úspešnej premiére Behu Ždaňou čítajte na strane 16.

Stranu pripravil **Anton Oberhauser**, foto **org**

Tip na nevšedný výlet k „Tomášovskému výhľadu“

Prejdete popod železničný most a ste vo Vyšnej Myšli. Autom, bicyklom, pešo. Na križovatke s pôsobivým erbom obce v nadživotnej veľkosti zabochíte doprava k informačnej tabuli a parkovisku s takmer ozajstným bocianom v hniezde. Potom už po vlastných alebo na dvoch kolesách pokračujete asi 2 km príjemnou poľnou cestou. Občas na vás žmurkne lavička na peknom výhľadovom mieste. Cestu vám ukazuje netradičný drevený smerovník s nápisom Vyhliadka a vypálenou šípkou smerujúcou dole! Naozaj! Na vyšnomyšliansku vyhliadku treba ísť dole – nie je totiž na kopci, ale pri Olšave. O nej sme už písali. Mnohí však nevedia, že rovnou pod ňou sa v zeleni ukrývajú ďalšie romantické miesta.

„Toto je moje tretie dieťa“, vraví starosta **Marek Habina**, keď točítym kovovým schodištom vyhliadky moderného dizajnu schádzame k riečke. Okolité sopečné balvany pôsobia magicky. A uprostred nich bridlicový prah – akoby Tomášovskému výhľadu v Slovenskom raji z oka vypadol. Len je o hodne menší. „Volakedy sme z neho videli ďaleko do krajiny,“ podotýka pán Habina, odhrňajúc rukou konáre mladých stromov.

Na „tomašáku“ si volká partia detí a tínedžerov. Máme chuť tiež pobudnúť na tomto peknom mieste. Moji sprievodcovia, manželia Habinovci, však sľubujú, že tieto krásy nie sú posledné.

Cestička od vyhliadky sa mení na lesný chodník. Míňame prvú aj druhú studničku, chvíľku stúpame do kopca a... ostávam v nemom úžase. Predo mnou sa otvára čarovný priestor – s obrovskou čerešňou, čo ju traja musia objasť, mohutnými bukmi, lavičkami, ohniskom, hojdačkou, balvanmi porastenými machom... A z veľikánskych konárov visia dve drevené tabuľky s nápismi: Nebo, Peklo. To úžasné miesto zhora chráni kroviny, nad nimi je pole a pod

Nebo, peklo, raj

Riečka Olšava a uprostred nej deti so svojim starostom

Mládež pod „Tomášovským výhľadom“

Čarovné miesto Nebo-peklo v slanskom podhorí nad Vyšnou Myšľou

ním úžlabina. Prečo taký názov? Starosta vysvetľuje: „Keď sme toto miesto – svojho času husto zarastené krovínami – presekávali, bola to fuška, hotové peklo! No keď sa objavila

dvojica nádherných bukov, vyzeralo to hneď ako v nebi. Ale pravdu povediac, prvá inšpirácia prišla z môjho predošlého zamestnania. Keď som ešte bol košíckym mestským

policajtom, mali sme v rajóne bar Nebo – peklo. Názov je ako stvorený aj pre toto miesto.“

Stranu pripravila Katarína Čániová

Členovia občianskeho združenia Sasanka z Vyšnej Myšle sa rozhodli, že nádherný výhľad na Košíckú kotlinu z podhoria Slanských vrchov nad ich obcou nenechajú ležať ladom. Zhotovili nový krytý posed s ohniskom. Radi ho využívajú miestni aj početní cyklisti z blízkeho aj vzdialeného okolia. A komu vďaka za kusisko dobre odvedenej práce? Rudolfovi Švecovi, Ladislavovi Helfenovi, Františkovi Makovi, Bartolomejovi Herpálymu, Ernestovi Takáčovi, Ladislavovi Drotárovi, Gabrielovi Timkovi, tímu z píly v obci i ďalším.

Príbeh teplej nostalgie

Zachránili 101-ročné humno

Žiadosť o likvidáciu starého humna, ktorá sa v marci tohto roku ocitla na

Manželía Habinovci pred fotostenou, stálou súčasťou humna. Kvetý do nej doniesla pani Margita

stole vyšnomýšlianskeho obecného úradu, naštartovala tejto vidieckej pamiatke vyhladku na úplne nový život.

Na tráme humna má vyrytý rok vzniku 1923. Majiteľka **Marta Drotár-Balogová** nakoniec humno obci darovala. Stalo sa dominantou futbalového areálu. Ba ešte viac! Jeho teplá, nostalgická prítomnosť a zároveň dispozícia povyšuje športový areál na akoby vonkajšie spoločenské centrum.

Starosta **Marek Habina** vysvetľuje: „Radil som sa s odborníkom zo skanzenu v Pribyline, ako ho správne a čo najšetrnejšie preniesť. Všetko číslovať a fotiť, rozobrať a skladať opatrne a pokiaľ možno ručne, dostal som odpoveď. Šikovne si s tým poradil stolár od nás – **Marko Majcher** st. so synom. Objednali sme žeriav, prišli dobrovoľníci aj ľudia z VPP. Na ukladanie pôvodných, výborne zachovalých škrídiel, chlapi vytvorili živú

Obnovené humno je skvelým miestom stretnutí

retaz – navzájom ich podávali z rúk do rúk až na miesto určenia.“

Humno malo premiéru na septembrových furmanských pretekoch – a to už aj s komodami i skriňou, ktoré medzitým občania doniesli. Návštevníckym magnetom sa stala fotostena so starodávnym oknom okrášleným živými kvetmi, pradávnymi dvermi a úžas-

nou lavičkou. Jej majiteľka **Irena Guľová** je rada, že nakoniec neskončila u nej na ohnisku. Fotostenu inštaloval **Vladimír Šoltes**.

Starosta doloží: „Radí by sme, aby sa vnútro humna stalo miestom rodinných osláv či kamarátskych stretnutí. Upravíme ho na ten účel.“

Katarína Čániová

Furmani už poznajú našu adresu

Futbalové ihrisko, 040 15 Vyšná Myšľa, okres Košice-okolie. Adresa, ktorú už majú v kalendári podujatí zapísanú furmani z celého Slovenska. Prečo? Aby nezabudli prísť na furmanské preteky!

Na tohoročný 3. ročník ich k nám 7. septembra dorazilo až 14. So svojimi fešnými ťažnými koňmi súťažili v troch disciplínach – v práci s vozom cez prekážky, v práci s kladou a v ťažkom tahu so zastavením. Bolo sa na čo pozeráť! Krása sa snúbila so šikovnosťou a silou. Trofej získal **Josef Haladej** s pomocníkom **Rudom**

a zohratou dvojkom Mišom a Kubom z Jakubian (na foto). Do zápolenia sa samozrejme zapojil aj náš rodák a riaditeľ súťaže **Martin Guľa**. Jeho Cigán a Beťár síce skončili poslední, ale odmena v podobe ovsa im zaslužene patrila. Veď predvádzať sa pred 800 divákmi to nie je len tak...

Deň divákovi spríjemnili remeselníci, tombola a detské atrakcie. Videli ako umelecký rezbár **Dávid Mariássy** vyrezával lavičku z mohutného kmeňa jedle. Domáci pohostili všetkých furmanskou kapustou a kovboj fazuľou, aj gulášom, ktorý navarilo PZ Družba.

Monika Floriánová, foto VMY

Futbalové ihrisko v Kokšove-Bakši dostalo poriadnu závlahu.

Šikovnosť a zručnosť si na ňom zmerali dobrovoľní hasiči z východného Slovenska v 13 mužských a siedmich ženských tímoch. Organizáciu šiesteho a zároveň predposledného kola

Dobrovoľní hasiči v plnej poľnej

Košickej hasičskej ligy si pod patronát vzali DHZ Kokšov-Bakša. V nedeľu 18. augusta tak obyvatelia obce zažili výbornú náladu, napätie v zápolení

a niektorí diváci aj vodné osvieženie. Najlepšie sa s prekážkami a rýchlosťou požiarneho útoku s vodou popasovali muži z DHZ Kecerovce a ženy z DHZ

Horňa. Naši hasiči sa umiestnili siedmi, v celkovom poradí KEHL skončili na 13. priečke s 35 bodmi.

Monika Floriánová, foto Shagy2301

Domáci tím Kokšova-Bakše v akcii

Osvieženie padlo vhod každému

Nadšenci zo Sene milujú kráľovnú športov

Liaheň atlétov na východe

Kvalitné výkony aj dobrovoľnícka účasť na európskom šampionáte. Atletický oddiel pôsobiaci pod krídlami seniorskeho združenia SOPKA postupne zbiera plody svojej usilovnej práce.

Medzi najtalentovanejších mladých športovcov patria 13-ročný **Štefan Čamaj** a 16-ročný **Douglas Ptáček**, majstri Východoslovenského atletického zväzu. Števo skočil do výšky 153 cm a Douglas zaznamenal v hode kladivom 23,45 metrov.

Počas atletickej sezóny pod holým nebom, ktorá trvá od jari do jesene, sa stretávajú na tréningoch každú stredu podvečer. Veľkú zásluhu na systema-

tickom prístupe mladých k tréningu majú dve ženy – mamičky nádejných atlétov. **Slávka Koncsolová Ptáčková**, ktorá je okrem Douglasa aj mamou jeho brata **Luisa**, a **Lenka Hužvejová**, ktorej dve ratolesti, **Ryan** a **Claudia**, oddiel tiež navštevujú.

Vrcholom tohto roka bola pre sedem zástupcov oddielu návšteva júlových banskobystrických majstrovstiev Európy v atletike do 18 rokov. Pôsobili tam ako dobrovoľníci. Traja chlapci pomáhali pri obsluhu titulokvača pre výsledkové panely. Ženy sa starali o bezpečnostné kontroly pri vstupe do jednotlivých sektorov a ve-

dúci AK SOPKA Seňa **Jozef Hudák** bol v skupine rozhodcov, ktorá mala na starosti napríklad váženie náčinia, ako sú disky, gule, oštepky a kladivá.

Kým to počasie dovolí, chlapci a aj dievčatá trénujú na školskom dvore, kde majú k dispozícii špičkové doskočisko pre skok o žrdi a – pokiaľ si ho dajú sami do poriadku – napríklad skok do diaľky. Douglas Ptáček za svoj vzor označuje švédskeho skokana o žrdi **Armanda Duplantisa**, ktorý aj v tomto roku niekoľkokrát prekonal svetový rekord. Nuž, verme, že sa mu časom priblíži aj v športovej kvalite.

ao

Aj keď Douglas Ptáček dominuje medzi rovesníkmi na východe v hode kladivom, pracuje na všestrannosti a má za sebou deviate miesto na majstrovstvách SR v sedemboji, kam patrí aj skok o žrdi

Števo Čamaj dokáže preskočiť latku približne vo výške jeho postavy

Dobrovoľníci v Banskej Bystrici: zľava Ryan, Lenka a Claudia Hužvejovci, Luis, Slávka a Douglas Ptáčkovci

Preteky do vrchu - 2. ročník

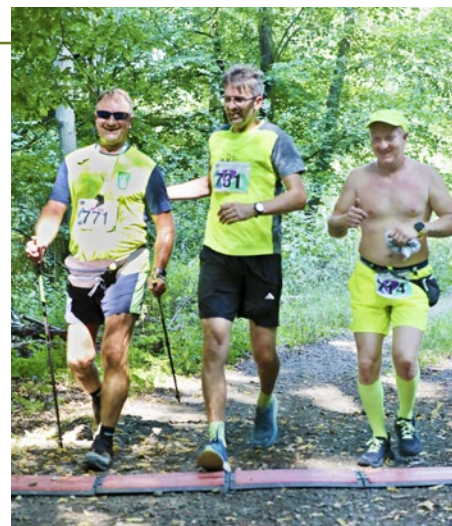
Spotení a usmiati v cieľi

Druhý ročník Pretekov do vrchu Skároš, ktorý zorganizovala obec v spolupráci so združením Time4fun, o.z., priniesol novinku. Na štart sa k 36 bežcom a 22 cyklistom pripojili aj fanúšikovia chôdze s palicami v disciplíne nordic walking.

Spoločnú 8,3 km trasu s prevýšením 434 metrov, ktorá viedla obcou a krásnou lesnou prírodou cez Červený vrch po Ceste sv. Alžbety na Velkú i Malú Márovku a končila na slovensko-maďarskej hranici neďaleko Vlačskej lúky, zvládli v horúcom počasí výborne.

„Trať nebola veľmi ťažká ani čo sa týka dĺžky, ani prevýšenia. Aj keď sa bežalo v lese, najťažšie bolo vyrovnávať sa s extrémnym teplom. Pretekárom sa trať páčila, vytvorili vynikajúcu atmosféru na trati i na vyhodnotení,“ spomína starosta Skároša **Lubomír Vranka**, ktorý prijal výzvu a zapojil sa do behu.

Z deviatich chodcov nordic walking sa z najlepšieho času v cieľi 1:10:23 tešila **Mária Bahurinová** z prešovského Maras teamu. Cyklistickú časovku do vrchu pokoril za 26 minút a 13 sekúnd 19-ročný **Tomáš Moňok** z klubu PROefekt Košice. V behu bol najrýchlejší 48-ročný **Tomáš Kamas** zo Spišskej Novej Vsi (čas 39:55), druhý do cieľa dobehol **Erik Repák** z BKO Vyšná Myšľa so stratou 39 sekúnd. Bežecská súťaž bola zároveň zaradená ako 4. kolo série Východniarskej ligy behov do kopca.

Cez cieľovú čiaru spolu: (zľava) Miroslav Sisák, starosta Nižnej Myšle, a Lubomír Vranka, starosta Skároša

Vo fotogalérii webu obce Skároš si môžete pozrieť nielen fotky miestneho fotografa **Milana Bagoniho**, ale aj video, na ktorom si viete prejsť celú trasu z vtáčej perspektívy.

Monika Floriánová, foto Milan Bagoni

Novinka na pretekoch i v regióne - nordic walking

Fotoreportáž z premiérového podujatia

Beh mi je blízky. Nielen preto, že sa vďaka nemu fajn predýcham na lesných chodníčkoch, ale najmä kvôli rodinnej atmosfére, ktorá vzniká, keď všetci fandia tomu svojmu pretekárovi či pretekárke.

Keď vlni syn Vladko prvý raz bežal celý košický 42,5 km maratón, zišla sa celá naša rodina, pripravili sme dobroty a čakali, či a aký príde. Zazvonil na dverách zvonček, išla som otvoriť, náš bežec sa na prahu dverí usmieva a ja len hlesnem: Žije! Oslava sa začala!

Keď mi **Ján Karajos** zo Ždane pri návšteve ich domácnosti – do prvého tohtoročného čísla Abovského hlásnika som písala o celej rodine Karajosovcov ako o darcoch krvi – spomínal, že nosí v sebe myšlienku usporiadať beh obcou, bolo zrejmé, že to myslí vážne. Avšak priebeh podujatia prekonal moje

Beh Ždaňou – klobúk dole!

Víťzná trojica mužov od 18 do 39 rokov: **1. Marek Mikunda, 2. Rastislav Demko, 3. Dominik Mako**

Víťzky v kategórii od 18 do 39 rokov: **1. Johanka Lorincová, 2. Alexandra Gedeon, 3. Anna Dziváková**

očakávaní. Lebo dôverne poznám, čo organizácia podujatia pre stovky ľudí zahŕňa – organizujeme totiž každoročne tanec karičky na košickej Hlavnej.

Organizátori prvého ročníka Behu Ždaňou – klobúk dole! Zanietenie, súťaživá a zároveň priateľská atmosféra, profesionalita pri tisícoch „drobností“, bez ktorých by to nebolo to pravé orechové. Veľkú zásluhu na tom mal spoluorganizátor **Imrich Bakši** a skúsený organizátor bežeckých pretekov, ultramaratónec a hlavný rozhodca **Peter Buc**.

Imrich Bakši: „Online kapacita štartovej listiny sa napriek horúčavám zaplnila dva týždne pred podujatím a ďalší sa prihlásili na mieste. Medzi nimi aj miestni, ktorí si nikdy pred tým nedopriali beh či iný druh športu. Mnohí zas pomohli ako dobrovoľníci. Prišli bežci aj z Rožňavy i Starej Lubovne.“

V niekoľkých vekových kategóriách pretekalo 173 bežcov – 69 bežcov na 5 km okruhu, 36 bežcov na 2,5 km

a 600 m úsek určený deťom odbehlo až 68 detí! Víťazom 5 km behu sa s vynikajúci časom 18:05 stal **Marek Mikunda**. Prvým „Ždaňančanom“ bol **Rastislav Demko**, ktorý obsadil druhé miesto so stratou len 18 sekúnd. Najrýchlejšia žena bola **Johanka Lorincová** s časom 21:58.

Ján Karajos: „Sme spokojní. Ďakujeme nášmu starostovi i kolegom poslancom obecného zastupiteľstva, ktorí beh podporili či dokonca zabehli. Vďační sme aj sponzorom, bez ktorých by nebolo možné beh uskutočniť: našej obci, ESJE Stavu, Pohostinstvám Ždaňa aj Hornád, Kantine v Haniske, Valpro Runnersu, IMA Schellingu, Vidieckemu dvoru, MN masážam na mieru i Let's smile. Priaznivý ohlas nám dodal odvahu pripraviť aj druhý ročník.“

Katarína Čániová, foto org

Štartujeme a povzbudzujeme

Nižnomyšľianska štafeta za dobrú vec

Katolíckeho kňaza **Petra Gombitu**, s ktorého menom je od roku 2006 spojená nezisková organizácia **Oáza – nádej pre nový život**, iste netreba našim čitateľom predstavovať.

V poslednom čase zaujala nezištná práca pri útulku a nocľahárni v Bernátovciach ďalšiu súkromnú firmu – vinársku spoločnosť **Mea Grati** z Viničiek v tokajskej oblasti. Spolu zorganizovali charitatívny beh nazvaný Ultramaratón vďačnosti. Štartovalo sa od košickej Dolnej brány v nedeľu 25. augusta, kvôli horúčavám už o šiestej ráno. Beh dlhý približne 62 kilometrov priamo do Viničiek viedol aj cez Nižnú Myšľu, ktorej štafeta

Ultramaratón vďačnosti s Oázou meral 62 kilometrov

tiež úspešne zvládla celú trať. Starosta **Miroslav Sisák:** „Náš športový klub sa pričínil aj o zriadenie občer-

stvovacej stanice a úpravu trate pre potreby bežcov.“ Na snímke Nižnomyšľanci spolu s ostatnými na štarte.

„Hlavnou myšlienkou podujatia je vyjadriť vďačnosť všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom pomáhajú chudobným deťom a zároveň povzbudí ďalších k podpore,“ uvádza Mea Grati na svojom webe. **nm/red**

Abovský hlásnik, štvrtročník Regionálneho združenia obcí Hornád. Adresa: Osloboditeľov 22, Čaňa, IČO: 319 65 041, **redakcia:** Communication House, s.r.o., **adresa:** Havanská 19, 040 13 Košice, **e-mail:** regionhornad@gmail.com, **web:** www.regionhornad.sk, **vedúca redaktorka:** PaedDr. Katarína Eva Čániová – tel: 0905 812 883, **predseda redakčnej rady a redaktor:** Mgr. Anton Oberhauser – tel. 0905 497 971, **redaktorka:** Ing. Monika Floriánová, **redakčná rada:** Ing. Miloš Barcal, Ing. Ján Kokarda, Ing. Štefan Petrik, Michal Rečka, Mgr. Denisa Vargová, JUDr. Lubomír Vranka, **distribúcia** - Obecný úrad Ždaňa, tel. 055/698 00 21. Vychádza ako štvrtročník pod registračným číslom EV 3592/09, ISSN 1339 - 2549, **sadzba:** Jozef Veselý - FOGRA studio Košice, **tlač:** ROTAPRINT, s.r.o. Redakcia nezodpovedá za obsah doručenej inzercie.